

ДОН

Департамент природних ресурсів та екології Хмельницької обласної державної адміністрації

Департамент освіти і науки Хмельницької обласної державної адміністрації

№ 72-ог

НАКАЗ

17.12 2020 року

Хмельницький

№ 290-ог

Про затвердження Плану комплексних заходів з екологічної освіти і виховання та формування екологічної культури дітей, учнівської і студентської молоді закладів освіти Хмельницької області на 2021-2025 рр.

У відповідності до Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про охорону навколишнього природного середовища» (ст. 20), Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затверджених Законом України від 28.02.2019 року №2697-VIII, на виконання завдань і заходів Цільової комплексної програми розвитку освіти Хмельницької області на 2021-2025 роки, затвердженої рішенням Хмельницької обласної ради від 24.09.2020 року № 39-34/2020, розпорядження Хмельницької обласної державної адміністрації від 24.11.2020 року № 864/2020-р «Про екологічну освіту, як одну із передумов вирішення екологічних проблем в області» та з метою забезпечення ефективності проведення заходів з реалізації завдань екологічної освіти і виховання та формування екологічної культури підростаючого покоління, учнівської і студентської молоді в закладах освіти області, залучення їх до природоохоронної та еколого-натуралістичної роботи

НАКАЗУЄМО:

1. Затвердити План комплексних заходів з екологічної освіти і виховання та формування екологічної культури дітей і учнівської та студентської молоді закладів освіти Хмельницької області на 2021-2025 роки (додається).

2. Начальникам структурних підрозділів з питань освіти райдержадміністрацій та органів місцевого самоврядування:

2.1. Розробити Плани комплексних заходів з екологічної освіти і виховання та формування екологічної культури дітей, учнівської і студентської молоді закладів освіти районів, міст і ОТГ відповідно до обласного Плану комплексних заходів та забезпечити реалізацію їх завдань на місцевому рівні.

2.2. Посилити контроль та підвищити вимогливість до керівників і педагогічних працівників закладів освіти та їх персональну відповідальність за забезпечення належного рівня організації і проведення роботи з екологічної освіти та виховання і формування екологічної культури підростаючого покоління, залучення учнівської та студентської молоді до участі в еколого-натуралістичних заходах, дослідницько-натуралістичній роботі та природоохоронній діяльності.

3. Ректору обласного інституту післядипломної педагогічної освіти В. Очеретянку, директору обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді В. Климчуку організувати відповідне інформаційно-методичне забезпечення проведення запланованих комплексних заходів в закладах освіти області протягом 2021-2025 років.

4. Контроль за виконанням наказу покласти на начальника управління розвитку природно-заповідної справи, економіки природокористування, природоохоронних програм та зв'язків з громадськістю Департаменту природних ресурсів та екології Хмельницької облдержадміністрації Р. Якубаша, начальника відділу професійної освіти та виховної роботи Департаменту освіти і науки Хмельницької облдержадміністрації С. Фіярську.

Директор Департаменту природних ресурсів та екології Хмельницької обласної державної адміністрації



Тетяна ДЗЮБЛЮК

Заступник директора - начальник управління Департаменту освіти і науки Хмельницької обласної державної адміністрації



Антоніна ХАРЧУК

## ЗАТВЕРДЖЕНО

Спільний наказ Департаменту природних ресурсів та екології Хмельницької облдержадміністрації та Департаменту освіти і науки Хмельницької облдержадміністрації

від 17 грудня 2020 року

### План

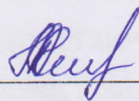
комплексних заходів з екологічної освіти і виховання та формування екологічної культури дітей, учнівської і студентської молоді закладів освіти Хмельницької області на 2021-2025 роки

### ПАСПОРТ ПЛАНУ

1.	Ініціатор розроблення Плану	Департамент освіти і науки, Департамент природних ресурсів та екології Хмельницької обласної державної адміністрації
2.	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади/органу місцевого самоврядування про ініціювання розроблення Плану	Цільова комплексна програма розвитку освіти Хмельницької області на 2021-2025 роки, (рішення Хмельницької обласної ради від 24.09.2020 року № 39-34/2020)
3.	Дата, номер і назва розпорядчого документа про схвалення проекту Плану/ змін до Плану	
4.	Розробник плану	Департамент освіти і науки, Департамент природних ресурсів та екології облдержадміністрації
5.	Головний розпорядник коштів	Департамент освіти і науки, Департамент природних ресурсів та екології облдержадміністрації
6.	Відповідальний виконавець плану	Департамент освіти і науки, Департамент природних ресурсів та екології облдержадміністрації

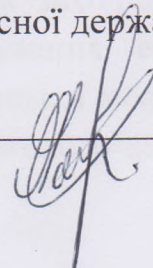
7.	Учасники плану	Структурні підрозділи з питань освіти райдержадміністрацій, природних ресурсів та екології і органів місцевого самоврядування, заклади освіти області
8.	Термін реалізації плану	2021-2025 роки
9.	Перелік бюджетів, які беруть участь у виконанні програми	Державний та місцеві бюджети
10.	Загальний обсяг фінансованих ресурсів, необхідних для реалізації програми, усього:	У межах бюджетних видатків
	у тому числі:	
10.1.	коштів державного бюджету	У межах бюджетних видатків
10.2.	коштів місцевого бюджету	У межах бюджетних видатків

Заступник директора - начальник управління Департаменту освіти і науки Хмельницької обласної державної адміністрації



Антоніна ХАРЧУК

Начальник управління розвитку природно-заповідної справи, економіки природокористування, природоохоронних програм та зв'язків з громадськістю Департаменту природних ресурсів та екології Хмельницької обласної державної адміністрації



Руслан ЯКУБАШ

## Вступ

Людство вступило в третє тисячоліття, маючи величезну кількість екологічних проблем. У нинішніх умовах жорсткого екологічного імперативу, подолання якого і забезпечить збереження людства на планеті, основою освіти і виховання стають, перш за все, взаємини людини і природи.

Тому екологічна освіта і виховання сьогодні є стрижнем сучасної освіти, орієнтованої на Цілі сталого розвитку. Головним завданням педагогічних працівників і науковців закладів освіти області є формування у молоді активної природоохоронної позиції, ціннісного ставлення до природи, ощадного використання природних ресурсів; розвиток психоемоційної та інтелектуальної сфер, здатності критично мислити; уміння передбачати наслідки своєї поведінки в природі та суспільстві; готовність до вирішення проблем, пов'язаних зі станом довкілля в умовах глобальних змін і викликів.

План комплексних заходів з екологічної освіти і виховання та формування екологічної культури дітей, учнівської і студентської молоді закладів освіти Хмельницької області на 2021-2025 роки (далі - План) розроблено відповідно до Законів України: «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затверджених Законом України від 28.02.2019 року № 2697-VIII, Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на 2020-2025 роки, Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі, затвердженої Указом Президента України 25.05.2020 року № 195/2020, Указу Президента України від 30.09. 2019 року № 722 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», Програми поводження з відходами у Хмельницькій області на 2018-2022 рр., затвердженої рішенням Хмельницької обласної ради від 27.03.2018 року № 39-18/2018, Цільової комплексної програми розвитку освіти Хмельницької області на 2021-2025 роки, затвердженої рішенням Хмельницької обласної ради від 24.09.2020 року № 39-34/2020, розпорядження Хмельницької обласної державної адміністрації від 24.11.2020 року № 864/2020-р «Про екологічну освіту, як одну із передумов вирішення екологічних проблем в області».

План заходів розробляється з метою формування екологічної культури та екологічного мислення підростаючого покоління і молоді, встановлення методологічних основ та запровадження безперервної екологічної освіти, екологізації навчальних дисциплін, підготовки фахівців у галузі екології і природничих наук та громадян з високим рівнем екологічних знань, екологічної свідомості і культури на основі нових критеріїв оцінки взаємовідносин людського суспільства й природи (не споживацтво, а гармонійне співіснування з нею), забезпечення функціонування системи мережевої взаємодії установ, закладів освіти, громадських організацій, що займаються екологічною освітою і позашкільням.

Мережева взаємодія в освіті має сприяти підвищенню ефективності усіх форм підвищення кваліфікації педагогів, удосконалення екологічної компетентності педагогів, починаючи з курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників, семінарів-практикумів, конференцій з проблем інноваційного забезпечення методичної роботи в школі, осучаснення методичних кабінетів, закінчуючи активізацією таких нетрадиційних форм роботи як методичні студії, дискусійні клуби, виїзні майстер-класи, презентацій наукових, методичних ідей, практичних проєктів, науково-дослідні лабораторії, «Фестиваль педагогічних ідей», on-line спілкування в режимі чату, аудіо лекції в аудіо режимі, вебінари, створення електронних підручників, посібників, навчальних відеофільмів і електронних бібліотек.

Підвищення рівня екологічної освіти та виховання дітей і громадян України створить умови для запровадження у повсякденне життя моделей сталого споживання, активізує їхню роль у запобіганні забрудненню навколишнього природного середовища та здійсненні належного контролю за його станом, сталому використанні природних ресурсів і відновленні природно-ресурсного потенціалу України, дасть змогу встановити методологічні основи та запровадити безперервну екологічну освіту.

Випереджаючими темпами має розвиватися всеохоплююча екологічна просвіта, навчання та виховання підростаючого покоління і молоді шляхом підтримки діяльності закладів загальної середньої та позашкільної освіти, еколого-натуралістичних центрів учнівської молоді, бібліотеки, природничих гуртків, клубів і секцій будинків та центрів творчості дітей і юнацтва в системі позашкілля та профільних громадських організацій.

План заходів визначає мету й окреслює завдання розвитку екологічної освіти і виховання та формування екологічної культури підростаючого покоління, дітей, учнівської і студентської молоді на період 2021-2025 років, конкретизує перелік основних напрямів та заходів з реалізації намічених завдань, прогнозовані обсяги їх фінансового забезпечення з обґрунтуванням ресурсних потреб для їх забезпечення.

## ЗАХОДИ ПЛАНУ

### **Розділ І. РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛОЖЕНЬ НАЦІОНАЛЬНИХ ТА ДЕРЖАВНИХ ПРОГРАМ ЩОДО РОЗБУДОВИ І ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ РОБОТИ, РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ, УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ**

**Мета:** формування інноваційного освітнього простору системи позашкільної освіти, створення умов для екологічної освіти, еколого-натуралістичної роботи, духовного, інтелектуального і фізичного розвитку дітей, учнівської та студентської молоді, модернізація освітнього процесу в закладах освіти області на інноваційних засадах..

#### **Основні завдання:**

- створення оптимальних умов для дітей та учнівської молоді, залучених до навчання у закладах позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку, профільних гуртках, творчих об'єднаннях, секціях, клубах;
- забезпечення доступності та якості освітніх послуг дітям та учнівській молоді;
- підвищення рівня освітнього, інформаційно-методичного забезпечення діяльності закладів загальної середньої та профільної позашкільної освіти;
- упровадження в навчальний процес закладів освіти інноваційних технологій та безперервної екологічної освіти, екологізація навчальних дисциплін;
- організація освітнього процесу в закладах позашкільної освіти на гуманістичних засадах та підвищення рівня екологічної освіти і виховання дітей шкільного віку і молодих громадян України;
- удосконалення системи виховної роботи;
- утвердження патріотичних цінностей у контексті виховання у школярів українського патріотизму і євроінтеграції юннатівськими формами роботи, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України;
- збереження та розвиток мережі дитячих еколого-натуралістичних об'єднань в закладах загальної середньої і позашкільної освіти ОТГ та міст області, збереження і розвиток навчально-матеріальної бази закладів освіти.

№ з/п	Назва напрямку плану (пріоритетні завдання)	Заходи Плану	Термін виконання	Виконавці	Джерела фінансування	Очікуваний результат
1.	Забезпечити узгоджений процес екологічної освіти і виховання на всіх ступенях освіти: дошкільного, шкільного, позашкільного, відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Концепції екологічної освіти та виховання в Україні, Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року.	1.1. Розробити Плани комплексних заходів з екологічної освіти і виховання та формування екологічної культури дітей та учнівської молоді в закладах загальної середньої і позашкільної освіти на місцях на період 2021-2025 рр.	До 15 квітня 2021 року	Керівники структурних підрозділів з питань освіти районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, керівники закладів освіти	У межах бюджетних призначень галузі освіти	Удосконалено систему організаційної та навчально-методичної роботи з питань екологічної освіти і виховання в області
		1.2. Забезпечити функціонування системи мережевої взаємодії установ, закладів, громадських організацій, що займаються екологічною позашкільною роботою	2021-2023	Керівники структурних підрозділів з питань освіти районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, керівники закладів освіти	У межах бюджетних призначень галузі освіти	Підвищено ефективність співпраці закладів освіти з профільними громадськими організаціями
		1.3. Забезпечити планування керівниками закладів освіти в річних планах роботи закладів заходів з екологічної освіти і виховання та формування екологічної культури школярів	Постійно	Керівники структурних підрозділів з питань освіти районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, керівники закладів освіти	У межах бюджетних призначень галузі освіти	Підвищено рівень екологічної свідомості та культури підростаючого покоління, учнівської і студентської молоді закладів освіти
2.	Забезпечення доступності та якості	2.1. Збереження і розвиток існуючої мережі закладів позашкільної освіти еколого-	2021-2025	Департамент освіти і науки облдержадміністрації, Хмельницький обласний	Місцеві бюджети та інші джерела	Збільшено питому вагу охоплення позашкільною екологічною освітою дітей



екологічної освіти	натуралістичного напрямку області та розширення мережі їх філій, клубів, гуртків, секцій тощо		інститут післядипломної педагогічної освіти, Хмельницький обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді	фінансування не заборонені законодавством	шкільного віку
	2.2. Забезпечити виділення бюджетних коштів на створення у закладах загальної середньої освіти дитячих творчих еколого-натуралістичних об'єднань і організацію в них дослідницько-натуралістичної та природоохоронної діяльності учнів	Щорічно	Керівники структурних підрозділів з питань освіти районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, керівники закладів освіти	Місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Розширено мережу гуртків еколого-натуралістичного профілю в закладах освіти області та зростання кількості дітей, охоплених дослідницькою і природоохоронною роботою
	2.3. Проведення обласних етапів та участь у фінальних етапах всеукраїнських конкурсів з фахової майстерності еколого-натуралістичного спрямування закладів позашкільної освіти	2021-2025	Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Хмельницький обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді	Місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Підвищено професійне зростання вихованців, надано підтримку у їхній творчій діяльності та популяризовано їхні здобутки
	2.4. Проведення вебінарів з питань організації еколого-натуралістичної роботи та екологічної освіти і виховання школярів, учнівської та студентської молоді	2021-2025	Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Хмельницький обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді	У межах бюджетних призначень галузі освіти	Підвищено рівень надання освітніх послуг
	2.5. Забезпечення проведення обласних науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів	2021-2025	Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Хмельницький обласний	Місцеві бюджети та інші джерела фінансування не	Підвищено професійний рівень педагогічних працівників закладів позашкільної освіти

		тощо з питань еколого-натуралістичного напрямку діяльності за участю педагогічних працівників, учнів та вихованців		еколого-натуралістичний центр учнівської молоді	заборонені законодавством	
		2.6. Проводити навчання школярів вимогам щодо роздільного збирання, сортування і порядку утилізації сміття та побутових відходів	Щорічно	Керівники структурних підрозділів з питань освіти районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, керівники закладів освіти	Місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Роздільне збирання і сортування сміття в закладах освіти для утилізації
3.	Організація всеукраїнських та обласних конкурсів педагогічної майстерності працівників еколого-натуралістичних закладів позашкільної освіти	3.1. Забезпечення організації і науково-методичного супроводу обласних та I, II етапів всеукраїнських конкурсів педагогічної майстерності працівників закладів позашкільної освіти «Джерело творчості» та конкурсу рукописів навчально-методичного змісту	2021-2025	Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Хмельницький обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді	У межах бюджетних призначень галузі освіти	Нагородження грамотами і відзнаками переможців та призерів обласних і всеукраїнських конкурсів педагогічної майстерності працівників позашкільних навчальних закладів «Джерело творчості» та конкурс рукописів
4.	Забезпечення науково-методичного супроводу в реалізації державної політики у сфері екологічної освіти та національно-патріотичного виховання.	4.1. Забезпечення проведення в закладах загальної середньої і позашкільної освіти області заходів та науково-практичних конференцій, семінарів, тренінгів з питань екологічної освіти і виховання, природничо-краєзнавчої роботи та національно-патріотичного виховання, написання і	2021-2025	Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Хмельницький обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді	У межах бюджетних призначень галузі освіти	Формування в молодого покоління високої екологічної та патріотичної свідомості, почуття любові до природи рідного краю, вірності Батьківщині, турботи про довкілля і благо свого народу, готовності до виконання громадянського й конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності,

		надання педагогам тематичних науково-методичних розробок				незалежності України
5.	Створення сучасного освітнього середовища. Модернізація навчально-матеріальної бази позашкільних еколого-натуралістичних закладів	5.1. Розвиток і удосконалення Інтернет-мережі в профільних закладах позашкільної освіти, придбання ефективного мультимедійного обладнання для впровадження в освітній процес STEM-технологій	2021-2025	Департамент освіти і науки облдержадміністрації, керівники структурних підрозділів з питань освіти районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування	Державний, місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Забезпечення закладів освіти швидкісним Інтернетом, інноваційним обладнанням
		5.2. Придбання ліцензійного системного та прикладного програмного забезпечення, програмних засобів навчального призначення	2021-2025	Департамент освіти і науки облдержадміністрації, керівники структурних підрозділів з питань освіти районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування	Державний, місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Організовано доступ до якісної освіти
		5.3. Забезпечення надання дистанційної екологічної освіти дітям, учнівській і студентській молоді, педагогічним працівникам	2021-2025	Керівники структурних підрозділів з питань освіти районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, керівники закладів освіти	Місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Задоволення потреби дітей, учнівської та студентської молоді в дистанційній освіті
		5.4. Проведення робіт з будівництва, реконструкцій, капітальних та поточних ремонтів будівель, приміщень, споруд, комунікацій та обладнання закладів позашкільної освіти. Упровадження енергозберігаючих заходів у закладах позашкільної освіти	2021-2025	Департамент освіти і науки облдержадміністрації, місцеві органи управління освітою, обласні позашкільні центри	Державний, місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Створено належні умови для доступності позашкільної освіти для дітей та учнівської молоді
		5.5. Створення, та в міру	2021-2025	Керівники структурних	Місцеві	Покращено умови для

		потреби, поновлення і поповнення матеріальної бази куточків живої природи, музеїв кімнатних рослин, музеїв хліба та куточків бережливого ставлення до хліба, географічних (метеорологічних) майданчиків, навчальних екологічних стежок, учнівських лісництв, теплиць, відділків УНДЗД закладів освіти		підрозділів з питань освіти районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, керівники закладів освіти	бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	проведення з школярами еколого-натуралістичної та навчально-виховної роботи
		5.6. Створення в закладах освіти області куточків для сортування сміття. Забезпечення закладів освіти сучасними контейнерами для роздільного збирання сміття і побутових відходів	2021-2022	Керівники структурних підрозділів з питань освіти районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, керівники закладів освіти	Місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Роздільне збирання і сортування сміття

## Розділ. II АКТИВІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЯЧИХ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИХ ОБ'ЄДНАНЬ. УДОСКОНАЛЕННЯ КООРДИНАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ З ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ, УЧНІВСЬКОЇ І СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

**Мета:** розвиток і підтримка інноваційних педагогічних технологій екологічної освіти і виховання підростаючого покоління, юннатівської дослідницько-експериментальної роботи, педагогічного проектування, спрямованих на розробку сучасної моделі еколого-натуралістичної роботи в закладах освіти області.

### Основні завдання:

- забезпечення інформаційно-методичної підтримки проведення педагогічними працівниками закладів освіти освітнього процесу в дитячих еколого-натуралістичних об'єднаннях на базі УНДЗД, навчальних кабінетів, теплиць та створення належних умов для отримання вихованцями додаткових знань з біології, екології, біохімії, сільського і лісового господарства;
- координація процесу удосконалення й модернізації освітнього процесу в профільних позашкільних закладах, організації та проведення ними еколого-натуралістичних заходів, природничо-краєзнавчої, дослідницької, природоохоронної та профорієнтаційної роботи з дітьми і учнівською молоддю;
- сприяти створенню сучасного розвивального, безпечного, комфортного освітнього середовища в позашкільних еколого-натуралістичних заходах із впровадженням заходів, спрямованих на навчання дітей правилам безпеки життєдіяльності, формування у них засад і навичок здорового способу життя, забезпечення їм соціально-психологічної підтримки;
- забезпечення профільних закладів позашкільної освіти фаховою літературою, навчальними посібниками природничо-краєзнавчого, національно-патріотичного та науково-популярного змісту для навчальних потреб, реалізації педагогами завдань біологізації освітнього процесу, екологічної освіти і виховання та формування екологічної культури підростаючого покоління.

№ з/п	Назва напрямку плану (пріоритетні завдання)	Заходи Плану	Термін виконання	Виконавці	Джерела фінансування	Очікуваний результат
1.	Створення оптимальних умов для особистісного розвитку дітей, учнівської і студентської молоді,	1.1. Укладання угод з закладами освіти області з питань організації і роботи гуртків на їх базі, залучення учнів та педагогів до участі в	Щорічно вересень, листопад	Хмельницький обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді, керівники структурних підрозділів з питань освіти районних державних	У межах бюджетних призначень галузі освіти	Покращено організацію юннатівської роботи в закладах освіти та її ефективність і результати

удосконалення якості освітнього процесу та формування їх екологічної культури	еколого-натуралістичних заходах		адміністрацій та органів місцевого самоврядування, керівники закладів освіти,		
	1.2. Проведення виїздів у заклади загальної середньої і позашкільної освіти з метою вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду, надання інформаційно-методичної допомоги в організації і проведенні масових заходів	Щорічно	Хмельницький обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді, керівники закладів освіти	У межах бюджетних призначень галузі освіти	Підвищено рівень екологічної освіти та організації і проведення еколого-натуралістичної роботи в закладах освіти області
	1.3. Збереження діючих і створення нових учнівських навчально-дослідних земельних ділянок, навчальних екологічних стежок, учнівських лісництв, кабінетів біології та екології.	Постійно	Керівники структурних підрозділів з питань освіти районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, керівники закладів освіти	Місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Створено умови для проведення школярами науково-дослідницької роботи на УНДЗД, збереження мережу
	1.4. Провести паспортизацію навчальних екологічних стежок учнівських навчально-дослідних земельних ділянок, учнівських лісництв	2021	Керівники структурних підрозділів з питань освіти районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, керівники закладів освіти	У межах бюджетних призначень галузі освіти	Паспортизовано в закладах освіти навчальні екологічні стежки учнівські навчально-дослідні земельні ділянки, учнівські лісництва
	1.5. Організувати співпрацю закладів освіти з державними природоохоронними організаціями, громадськими	2021-2025	Керівники структурних підрозділів з питань освіти районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, керівники закладів освіти	У межах бюджетних призначень галузі освіти	Покращено організацію співпраці освітян з екологами і науковцями та досягнуто підвищення ефективності екологічної освіти і природоохоронної

		організаціями екологічного спрямування та працівниками лісгоспів з питань екологічної освіти і природоохоронної роботи учнів і студентів				роботи в закладах освіти
		1.6. Розширити співпрацю педколективів із закладами вищої освіти шляхом залучення учнівської молоді до проведення спільних заходів, профорієнтаційної роботи, навчально-пізнавальних екскурсій, участі викладачів і студентів у дитячих науково-практичних конференціях, семінарах та круглих столах	Щорічно	Хмельницький обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді, керівники структурних підрозділів з питань освіти районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, керівники закладів освіти,	У межах бюджетних призначень галузі освіти	Покращено результативність науково-дослідницької та природоохоронної роботи. Запроваджено нові форми співпраці закладів освіти щодо екологічної освіти і виховання та дослідницько-експериментальної роботи учнів під керівництвом науковців
		1.7. Забезпечення умов для здобуття позашкільної освіти дітьми з особливими потребами	2021-2025	Департамент освіти і науки облдержадміністрації, керівники структурних підрозділів з питань освіти районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування	Державний бюджет, місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені	Сформовано мережу закладів позашкільної освіти для дітей з особливими освітніми потребами
2.	Забезпечення координаційно-методичної та інформаційно-методичної роботи з питань екологічної освіти і виховання дітей, учнівської і	2.1. Надання методичної допомоги закладам освіти області в організації гурткової роботи, проведення методичних заходів, спрямованих на популяризацію діяльності педагога-позашкільника,	2021-2025	Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Хмельницький обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді.	Місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Підвищено імідж педагога позашкільника, через участь у проєктах соціальної та громадянської комунікації Підвищено кваліфікацію працівників позашкільних закладів. Запроваджено нові форми

	студентської молоді	підвищення його ролі у суспільстві. Інформаційно-методичний супровід та координація діяльності міських та районних комунальних закладів позашкільної освіти				роботи. Оптимізація конкурсів, турнірів
		2.2. Проводити вивчення, узагальнення, пропагування та поширення в закладах освіти області матеріалів досвіду роботи з екологічної освіти і виховання школярів та висвітлення його в засобах масової інформації, на сайтах ДОН, ХОШПО та ХОЕНЦУМ	2021-2025	Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Хмельницький обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді	Місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Підвищено професійне зростання педагогічних працівників, надано підтримку їхньої творчої діяльності
		2.3. Організація сертифікованих семінарів з актуальних питань еколого-натуралістичної та природоохоронної роботи для різних категорій педагогічних працівників	2021-2025	Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Хмельницький обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді.	Місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Підвищено рівень системи методичної роботи
3.	Забезпечення науково-методичного супроводу закладів загальної середньої та позашкільної освіти	3.1. Випуск, придбання і безоплатна передача закладам освіти області навчальної літератури «Флора Хмельниччини», «Фауна Хмельниччини» в рамках обласної акції «Шкільна екологічна	2021-2025	Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Хмельницький національний університет, Кам'янець-Подільський національний університет, Хмельницький обласний	Місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Забезпечено заклади освіти навчальною літературою природничо-краєзнавчого і навчально-методичного змісту



		бібліотека»		еколого-натуралістичний центр учнівської молоді.		
		3.2. Забезпечити заклади освіти інструктивними матеріалами, порадами й методичними рекомендаціями з питань проведення щорічних екологічних місячників із впорядкування та благоустрою закріплених територій, навчальних екскурсій, екологічних походів, експедицій та польових практик	Щорічно	Керівники структурних підрозділів з питань освіти районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, керівники закладів освіти, Хмельницький обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді, Департамент природних ресурсів та екології Хмельницької ОДА	Місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Організовано і проведено природоохоронні заходи, підвищено рівень екологічної культури школярів, впорядковано і благоустроено території закладів освіти
		3.3. Сприяти інноваційним авторським розробкам науково-педагогічного змісту, видавництву і впровадженню якісного програмно-методичного забезпечення закладів загальної середньої і позашкільної освіти в інтересах збалансованого (сталого) розвитку	Постійно	Департамент освіти і науки облдержадміністрації, Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Підвищено рівень та якість організації і проведення освітнього процесу в закладах освіти з питань екологічної освіти
		3.4. Поповнювати новою навчальною літературою електронну бібліотеку Хмельницького ОЕНЦУМ	Постійно	Хмельницький обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді, керівники закладів освіти	Місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Раціональне використання літератури бібліотеки для потреб освітнього процесу, в т.ч. дистанційного навчання у режимі он-лайн
4.	Підвищення професійного рівня педагогічних	4.1. Удосконалення медіаграмотності педагогічних працівників	2021-2025	Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Державний, місцеві бюджети та інші джерела	Розроблено відповідні освітні програми, формування спеціальних

працівників до роботи в умовах «Нової української школи»	закладів освіти області			фінансування не заборонені законодавством	груп слухачів
--	-------------------------	--	--	---	---------------

**Розділ. III. РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ ЗАВДАНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ, ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ НАХИЛІВ, ЗДІБНОСТЕЙ І ОБДАРУВАНЬ ОСОБИСТОСТІ, ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ, УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЮННАТИВСЬКИМИ ФОРМАМИ РОБОТИ, ЗАЛУЧЕННЯ ШКОЛЯРІВ І СТУДЕНТІВ ДО УЧАСТІ В ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИХ ЗАХОДАХ**

**Мета:** безперервність і наступність еколого-біологічної освіти, збереження контингенту в дитячих еколого-натуралістичних об'єднаннях, досягнення високої ефективності та якості освітнього процесу, створювати умови для пошуку, виявлення, розвитку творчих здібностей учнівської молоді.

**Основні завдання:**

- створення належних умов для забезпечення гармонійного розвитку дітей, учнівської та студентської молоді, проведення педагогічними працівниками освітнього процесу в дитячих еколого-натуралістичних об'єднаннях у контексті їх навчання і навчальної праці на базі УНДЗД, навчальних кабінетів, теплиці та створення умов для отримання вихованцями додаткових знань з біології, екології, біохімії, сільського і лісового господарства;
- залучення учнів до участі в масових еколого-натуралістичних конкурсах;
- розвиток креативних здібностей дітей і учнівської молоді, їх пізнавального інтересу;
- формувати особистість з новим та екоцентричним типом мислення й свідомості, з високим рівнем екологічної культури;
- розвиток вміння навчатися впродовж життя, критично й креативно мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі;
- задоволення потреб учнів і студентів в екологічних знаннях, професійному самовизначенні і творчій самореалізації.

№ з/п	Назва напрямку плану (пріоритетні завдання)	Заходи Плану	Термін виконання	Виконавці	Джерела фінансування	Очікуваний результат
1.	Протидія та профілактика такого негативного суспільного явища, як булінг	1.1. Організація та проведення нарад, тренінгів, семінарів, вебінарів, флешмобів, засідань за круглим столом, просвітницьких акцій щодо протидії домашньому насильству та булінгу	2021-2025	Департамент освіти і науки облдержадміністрації, Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Державний, місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Створено безпечне освітнє середовища.
2.	Залучення педагогічних та учнівських колективів закладів загальної середньої та позашкільної освіти області до активної участі в масових еколого-натуралістичних заходах міжнародного, всеукраїнського та обласного рівнів	2.1. Проведення в закладах освіти області тижнів предметів природничого циклу, свят, хвилин спілкування з природою, екологічних екскурсій та конкурсів, походів, ігор-подорожей, тематичних вечорів, круглих столів за участю батьків та спеціалістів місцевих господарств, активістів державних і громадських екологічних організацій	Постійно	Хмельницький обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді, керівники закладів освіти	Місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Підвищено рівень екологічної культури дітей, учнівської і студентської молоді
		2.2. Проведення спільно з науковцями, представниками екологічних установ та працівниками лісгоспів круглих столів, семінарів, науково-практичних конференцій, обласного	Постійно	Хмельницький обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді, керівники закладів освіти	Місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Підвищено рівень змістовності та якості проведення еколого-натуралістичних заходів

	збору юннатів та розробка екологічних проектів				
	<p><b>Національні етапи міжнародних науково-освітніх проектів:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- «ЕкоТехно Україна» - національний етап Міжнародного конкурсу науково-технічної творчості школярів «ISEF 2021»</li> <li>- Національний етап XXV Білоруської конференції учнів.</li> <li>- Національний етап Міжнародного конкурсу «Infomatrix 2021»</li> </ul> <p><b>Міжнародні заходи:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Міжнародний конкурс науково-технічної творчості школярів «ISEF 2021».</li> <li>- Міжнародний конкурс «Infomatrix 2021»</li> <li>- XXV Білоруська конференція учнів</li> <li>- Міжнародна екологічна олімпіада наукових проектів з охорони довкілля «DreamEco»</li> </ul> <p><b>Всеукраїнські заходи:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Всеукраїнський турнір юних хіміків.</li> <li>- Всеукраїнський турнір</li> </ul>	2021-2025	Керівники структурних підрозділів з питань освіти районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, керівники закладів освіти, Хмельницький обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді	Місцеві бюджети та інші джерела фінансування не заборонені законодавством	Залучено учнівську молодь до масових еколого-натуралістичних заходів. Здійснення пошук та підтримка обдарованої молоді

	<p>юних біологів.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Всеукраїнський конкурс «Енергія і середовище» «Збережемо клімат-збережемо Планету»:</li> <li>- студентська молодь 18-23 років;</li> <li>- учнівська молодь 12-18 років.</li> <li>- Всеукраїнський конкурс винахідницьких і раціоналізаторських проектів еколого-натуралістичного напрямку:</li> <li>- учнівська молодь 16-23 років</li> <li>- учнівська молодь 12-15 років</li> <li>- Всеукраїнський конкурс юних зоологів і тваринників</li> <li>- національний етап Всеукраїнського чемпіонату з інформаційних технологій «Екософт-2021»</li> <li>- Природнича школа учнівської молоді</li> <li>- II етап Всеукраїнського конкурсу «Юний селекціонер і генетика»</li> <li>- Всеукраїнський турнір юних натуралістів</li> <li>- Всеукраїнський юнацький фестиваль «В об'єктиві</li> </ul>				
--	---	--	--	--	--

		<p>натураліста»</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Всеукраїнський конкурс «Земля – наш спільний дім»</li> <li>- Студентський молодіжний симпозиум природознавців</li> <li>- Всеукраїнський фестиваль «Лірики природи»</li> <li>- Всеукраїнський конкурс дослідницько-експериментальних робіт з природознавства «Юний дослідник»</li> <li>- Всеукраїнський хакатон для учнівської молоді «X Reality Hack-2021»</li> <li>- Всеукраїнський конкурс з квітництва і ландшафтного дизайну «Квітуча Україна»</li> <li>- Всеукраїнський фестиваль «Ленд-арт весна-2021»</li> <li>- Всеукраїнські експедиційно-польові збори команд юних екологів і натуралістів: <ul style="list-style-type: none"> <li>- юних ботаніків;</li> <li>- юних зоологів;</li> <li>- юних екологів.</li> </ul> </li> </ul> <p>Заходи з талановитою та обдарованою учнівською молоддю на базі Всеукраїнського профільного табору</p>				
--	--	---	--	--	--	--

	<p>«Юннат»:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- збори лідерів Дитячого екологічного парламенту та Всеукраїнські GLOBE Ігри 2021;</li><li>- зліт юних дослідників-природознавців, переможців інтернет-олімпіади «Крок до знань», літня хімічна школа «Start Chemist 2021»;</li><li>- Всеукраїнський фестиваль патріотичних дій.</li><li>- Всеукраїнські збори науково-природничого комплексу «Екологос»</li><li>- Форум юних екологів України</li><li>- Всеукраїнський форум юних натуралістів</li><li>- Всеукраїнський юннатівський природоохоронний рух «Зелена естафета» природоохоронної роботи (шкільні юнацькі секції)</li><li>- Всеукраїнський турнір «Юний бджоляр»</li><li>- Всеукраїнська виставка голубів та птиці</li><li>- Всеукраїнський зліт учнівських виробничих бригад, трудових аграрних об'єднань загальноосвітніх</li></ul>				
--	---	--	--	--	--

	<p>і позашкільних навчальних закладів</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- Всеукраїнський конкурс з флористики і фітодизайну</li><li>- Всеукраїнський форум учнівських трудових об'єднань</li><li>- Всеукраїнський фестиваль «Україна-сад»</li><li>- Всеукраїнський біологічний форум учнівської та студентської молоді «Дотик природи»</li></ul> <p><b>Всеукраїнські заочні екологічні конкурси, природоохоронні акції:</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>- Всеукраїнський художній конкурс «Календар GLOBE 2022»</li><li>- Всеукраїнський конкурс «Зоологічна галерея»</li><li>- Європейська фенологічна кампанія 2021</li><li>- Всеукраїнська акція «День натураліста»</li><li>- Всеукраїнський конкурс «Україна рушнікова»</li><li>- Всеукраїнський конкурс учнівських навчально-дослідних земельних ділянок</li><li>- Всеукраїнські конкурси: «Новорічна композиція», «Український сувенір»</li><li>- Конкурс-огляд</li></ul>				
--	---	--	--	--	--

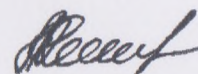


	<p>внутрішнього озеленення приміщень навчальних закладів «Галерея кімнатних рослин»</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- Всеукраїнський інтернет-олімпіада «Крок до знань - 2021»</li><li>- <b>Природоохоронні акції:</b> «День Землі», «День Довкілля», «До чистих джерел», «Ліси для нащадків», «Птах року», «Годівничка», «День зустрічі птахів»</li><li>- <b>Трудові акції:</b> «Плакаємо сад», «Дослідницький марафон», «Парад квітів біля школи», «Кролик», «Юннатівський зеленбуд»</li><li>- Всеукраїнська дитячо-юнацька еколого-патріотична гра «Паросток»</li><li>- Всеукраїнський еколого-натуралістичний похід «Біоцит»</li><li>- Екологічний конкурс «Вчимося заповідувати»</li><li>- Всеукраїнський заочний природоохоронний конкурс «Мала річка моєї Батьківщини»</li><li>- Всеукраїнський конкурс «Гуманне ставлення до тварин»</li></ul>				
--	--	--	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> <li>- Олімпіада випускного шкільного дослідництва (учнівських дослідницьких проєктів)</li> <li>- Всеукраїнський відео огляд куточків живої природи</li> <li>- Всеукраїнська відеотека зоологів</li> </ul> <p><b>Обласні етапи Всеукраїнських масових еколого-натуралістичних заходів:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- обласний етап Всеукраїнського конкурсу навчально-дослідних земельних ділянок.</li> <li>- обласний етап Всеукраїнського конкурсу «В об'єктиві натураліста».</li> <li>- обласний етап Всеукраїнського конкурсу «Вчимося заповідувати»</li> <li>- обласний етап Всеукраїнського конкурсу «Парки-легені міст і сіл»</li> <li>- обласний етап Всеукраїнського конкурсу «Новорічна композиція»</li> </ul> <p><b>Обласні масові еколого-натуралістичні заходи:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- обласний збір юних натуралістів Хмельниччини (по секціях).</li> <li>- обласний дитячий</li> </ul>				
--	--	--	--	--	--	--

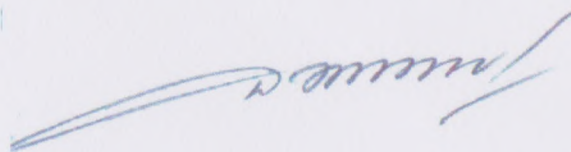
		природничо-краєзнавчий конкурс «Природа України очима дітей Хмельниччини» - обласна дитяча науково-практична конференція з питань виконання учнівських науково-дослідницьких робіт під керівництвом науковців в галузях біології, біохімії, екології, сільського та лісового господарства				
--	--	--	--	--	--	--

Заступник директора – начальник управління  
Департаменту освіти і науки  
обласної державної адміністрації



Антоніна ХАРЧУК

Директор Департаменту природних ресурсів та екології  
обласної державної адміністрації



Тетяна ДЗІОБЛЮК